

KAJA

SISUKORD

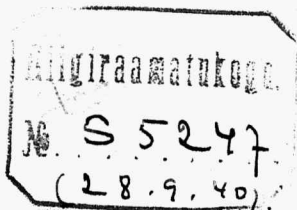
1. Toimetusest
2. Töö on elu sisu . . . koolijuhataja M. VELLEMA
3. Keele kurbloost . . . abijuhataja J. JAANISTO
4. * * * . . . klassijuhataja F. LOKK
5. Tervitus T. LAMP
6. Suvine nägemus E. EHRLICH
7. Vana kell T. LAMP
8. Klassiõhtu K. AIGRO
9. Sügis maal ja linnas H. NAHK
10. Sügis T. LAMP
11. Otepää-sõit KAITLA
12. Tegevusaruanne ja diagrammid A. TUKS
13. Majandusaruanne A. TUKS
14. Õpilaste osavõtt organisatsioonest A. TUKS

Kaas ja illustratsioonid kunstnik I. UUES'ilt. Õpetaja F. Loku karikatuurkoopia tundmatu autori joonise järgi.

KAJA

OKTOOBER 1939

TARTU TÖÖSTUS- JA MAJANDUSÕPI-
LASTEKOOLI II MAJANDUSKLASSI ALBUM

TOIMETUSELT

SÜNDMUSED MÕODUVAD — KAJA KOSTAB VEEL KÕRGELT. NII KÄESOLEVGI ÜRITUS TAHAKS OLLA KAJAKS, MIS MEENUTAB TARTU TÖÖSTUS- JA MAJANDUSÕPILASTEKOOLI I MAJANDUSKLASSI SÜNDMUSRIKAST TEGEVUSAASTAT 1938/39. MEIE, SELLE KLASSI LIIKMED, TEAME, KUI MITMEPALGSE PERENA ASTUSIME ESI-MESSE ÕPPEAASTASSE, JA MÄLETAME KÕIKI NEID HEITLUSI NING MEELEOLUSID, MILLEDE TAGASEINAL KLASS KÜPSES ÜLEMINEKUKS TEISE ÕPPEAASTASSE. NENDE PISISÜNDMUSTE KAJAKS OLGUGI SEE ALBUM.

KUID LOODAME, ET MEIE „KAJA“ LAIENEB NING TUGEVNEB, HAARATES ENESESSE MEIE KOOLI KOGU MAJANDUSHARU SISE-ELU VASTUPEEGELDUSED; LOODAME, ET „KAJA“ JÄRGNEVAD PU-HANGUD ARENEVAD KÄESOLEVAST JÕULISEMATEKS JA KESTVA-MATEKS, NAGU NÕUAB KOGU MAAILMA VALITSEV EDU-SEADUS.

SAAGU JA JÄAGU „KAJA“ USTAVAKS KAASLASEKS MEIE KOOLI MAJANDUSPERELE!

TÖÖ ON ELU SISU

MIE KOOLI kõnetoolil ilutseb öilis lause: „Töö on elu sisu.“

Selle lause tähendus paneb esialgu mõtlema nii mõnegi noore inimese, sest näib, nagu oleks sügav vastuolu selle lause ja tegeliku elu vahel. Võib ju sageli kuulda nii mitmeltki poolt, et tööd tegevat ainult rumalad, kuna tarkade osaks jäävat teiste töövilja kasustamine. Säärane vaatekoht on muidugi ebanormaalsete inimeste oma, sest iga teadlik inimene igatseb tegevust ning tööd, kuna tegevusetu olek tekitab elutüdimuse.

Inimene oma olemuselt tahab teha tööd, olgu see töö siis vaimne või füüsiline; ja suur on inimese rõõm, kui ta töö on korda läinud hästi — eriti siis, kui töö oli väga raske. Kas teiegi, noored, pole tundnud suurt rahuldust, kui olete teinud hästi oma töö, oli see siis kooli- või mõni muu töö? Ja eks ka igaüks teie seast valmistu ette omale tööle — üks ühele, teine teisele — ja eks seesugune teile omane töö olegi elu sisu? Selle töö saamiseks ja teostamiseks tuleb teil palju õppida ning vaeva näha; ja suurimaks õnneks inimesele on see, kui ta saavutab säärase tööala, millesse võib rakendada oma loovat vaimu. Nagu väike laps tunneb rõõmu ning rahuldust oma klotsmajakesest — nii leiab iga teoinimene võimsat rõõmu tööst, mida ta teeb edukalt ning tulemusrikkalt, ja seega annab töö sisu tema elule.

Kuid armas on see töö, mida inimene teeb vabalt ja mille eest ta saab ka väärika tasu. Sunni all töötaja ei tunne rahuldust oma tööst, ja seepärast orjad ei suutnud kunagi armastada oma tööd — orjadele töö ei olnud elu sisuks. Meie, vaba rahvas, teeme kõik tööd heameelega ning sunnita, sest teame, et igaühele meist on määratud mingi funktsioon suures riiklikus mehhanismis ja et igaüks meist on vastutav oma töö korralikkuse eest. Igaühe püüe olgu siis rakendada kõik oma võimed ja oskused selleks, et tehtava töö tulemused ning saadused oleksid parimad.

Keele kurbloost

VESTE.

Keel on riist, keel on masin.

J. Aavik.

PRAEGUSAEG on masina-ajastu: masinad toodavad mitmesuguseid kaupu, levitavad muusikat, kõnesid ja päevauudiseid, masinad aitavad inimest tema töös, masinad tungivad maa ning mere sügavustesse ja lendavad kõrgel pilvede kohal. Rõõm on näha mõistliku inimese poolt juhivat hädä masinat: iga ta osa on ehitatud otstarbekohaselt, iga liigend töötab sujuvalt ning tõhusalt, iga päälispind läigib puhtuses ning eeskujulikus töötluses — hää masina abil loodame teostada kõrgeid aateid, saavutada suuri eesmärke.

Kuid seda kõike loodame, nagu öeldud, hääst masinast. Tunneme aga ka teissuguseid — sääraseid, mis muutunud logisevaks, töövõimetuks, halvaks ebakohase ümberkäimise tõttu. On kindel tõsiasi, et armastavat

Et töö tehtaks korralikult, täieliku asjatundlikkuse ja oskusega, seks riigivõimude poolt on rajatud vastavaid kutsekoole, kus õpetatakse töövõtteid ja menetlusi ühes teoreetiliste selgituste ja põhjendustega. Ja vaadake, millised on tulemused meie iseseisvas riigis: kui palju on saavutatud pea igal tööstusalal — seda võime jälgida ülevaatlikult ka meie näitusil. On selge, et iga ese, mida olete näinud ja näete näitusel, on tehtud armastusega ja et selle tegija on näinud temas osa oma elu sisust.

Ka see käesolev katse — anda oma klassi-ajakiri — on teatud pingutuste tööprodukt ning tema toimetajad ja kaastöölised tunnevad tõsist rõõmu, kui nende püüdlusi hinnatakse kaasõpilaste poolt ning toetatakse ostmisega. Käed külge oma ajakirjale: ühed kaastööga, teised toimetamisega, kolmandad ostmisega! — ja teie näete, et suudate palju ära teha oma võimete kohaselt.

Head edu uuele algatusele soovib teie koolijuhataja

Tartu, 7. sept. 1939.

M. Vellema.

kätt ja arusaavat kohtlemist vajab ka masin — samuti nagu inimvõsu, loom või taimeidu.

Halvasti koheldud masin on kurb, masendavalt kurb vaatepilt. Olen näinud sõjaajal maantekraavis lamavaid kurvaimelisi masinaid lõhkise kerega ja laialipaisatud telgedega; võime sageli näha ka rahuajal hoolimata kihutamise tagajärjel lõhutud sõidumasinaid, millede surmaeelne irve on valuline ja millede abitus liigutav. Inimese truu abiline — masin — ei ole ise leidnud ustavat käsitajat inimeses.

Süvenegem sesse vaatlusse — ja meie leiame, et surnud materjalist loodud masingi ei ole täiesti ilma sest protsessist, mida nimetame eluks. Üks eesti romaania kirjanikest jutustab oma teoses, et ta olevat näinud kuskil saapakaupluse aknal paari nõnda nukraid ning paluva ilmega kingi, et ta kaastundest aetuna on nad ära ostnud. Kui juba kingadel on eluavaldu — miks siis mitte masinail!

Ja sääl ilmub keelemees ning ütleb, et keeles tuleb „enne kõike näha inimtoimingu abinõu, riista, masinat, mille otstarve on mõtteid väljendada“. Aga ta ütleb veelgi, et keelt tuleb arendada, täiendada ning otstarbekohastada samal kombel ning viisil, nagu seda on tehtud kasvõi karuäkke ümberkujundamisel moodsaks töörelvaks.

* * *

Muude masinate ja nende töö kõrval võisime niisiis tänavusel Tartu näitusel jälgida ka keelemasinat ja ümberkäimist temaga. Keelemasin ise — meie teame seda, ta on meie esivanemate pärandus — on ustav, kaunis ning häa, aga paraku koheldakse teda jõhkra hoolimatusega. Tema vänti lõngutatakse kõrvale õigeilt käiguteilt, pööratakse mitteõiges suunas, painutatakse ta telgi käsitaja sageli ekslikku tahtmist mööda — ja nii kujundatakse näituse-meeleolude ilutsemises sääraseid väär vorme, nagu: *otre* (peab olema: *otri*), netto kaal (p. o. *netokaal*), vaipe (p. o. *vaipu*), mantled (p. o. *mantlid*), pähklad (p. o. *pähklid*), latik tomaatis (p. o. *latikas tomatis*) jne. jne. Kui juba suurnäitusel, mille ülesandeks on levitada eeskujulikke töövõtteid, oskusi, saadusi, koheldakse keelemasinat nõnda kohutava oskamatusena — mida julgeme ning tohime oodata siis igapäevases elusekelduste rägastikus?! Ja tõepoolest — vigadest kubiseb sääl nii kõne kui kiri: sääl reklaamib riideäri mingeid riidesorte, millede nimed olevat *jute*, *tveed* ja *frotte* — õige muidugi on *džuut*, *tviid* ja *frotee*; sääl pakub pudukaubaäri salapäraseid esemeid nime all *sali*, kuna lähemal vaatlusel selgub, et eseme nimi on lihtsalt *sall*, sääl aknal ilutseb rõivastuse, mis olevat *jope*, on aga enesestmõistetavalt *jopp*; sääl näeme Vabadussillal hääd, kuid keelevigast teadet, et sõita tuleb kiirusega 10 klm, kuna peaks olema 10 km; sääl soovitatakse portselanesemeid *Portselan-Vabrikust*, mis kindlasti

*

*

*

TARTU LINNA MAJANDUSÕPILASTEKOOLI esimese klassi õpilased 1938. aasta sügisel, õppetöö algul, kogunedes oma igapäevaselt töölt ja leivateenistusest õppetöö juurde, kandsid eneses väga palju ilusaid ja õilsaid soove, millest oli mitmel korral juttu nii klassijuhataja-tunnis kui ka klassijuhatause koosolekutel ja üksikute õpilastega rääkides.

Neist üritustest võiks mainida ühiseid koosviibimisi ja väljasõite kodumaa ilusamaisse kohtadesse, klassi kroonika kirjutamist ja oma häälekandjat, kus võiks aset leida klassi mured ja rõõmud ning üksikute õpilaste mõttemõlgutused.

Mitmed neist on juba teostamist leidnud, jättes järele kauneid mälestusi, mõned veel teostamisel, ja praegu näeb ka esmakordselt päevavalgust oma häälekandja „Kaja“.

Ärksa vaimuga õppiv noorus ei saa mitte küllastatud sellest, mida temale kool pakub vaevalt üle kümne tunniga nädalas. Vaid ta vajab palju rohkem, et ei tekiks tema elus tühikuid. Neid tühikuid tuleb millegagi täita. Selleks on mitmekesise sisuga omavahelised üritused, millest tähtsam on oma häälekandja. Saagu „Kaja“ salveks, kuhu õpilased paigutavad kõik ilusa ja õilsa omast koolipõlvest, mida on neil hiljem säält armas võtta ja mis kindlamini seob meid omavahel ning kooliga.

F. Lokk,
klassijuhataja.

on *Portselanivabrik* — jne. jne.; möödugem kõigest sellest pikema loendamiseta ja konstateerigem ning raiugem mälestusse vaid tõsiasi, et keelemasina tarvitajad rikuvad masinat, tehes seda kord lapsikus ilmsüütuses ning teadmatuses, kord ülbes uhkuses ning ükskõiksuses, et küllap eesti keelemasinalle on igasugune kohtlemine hää küllalt.

Igal juhul tuleb aga kaitsta eesti keelemasinat väär- ja võõrkäsitamise, teadliku lõhkumise ja kahjustava hoolimatuse eest. Noortel, kes sageli tulvil on pakatavast võitlusinnust ning tegevusihast, oleks siin täita tänuväärne ja ajalukku ulatuv suur-ülesanne: õppida, vääristada ning kaitsta oma emaja riigikeelt. Kõigile lugejaile aga hüüaks käesoleva veste kirjapanija:

Tõsised eestlased, noored ja vanad! Võtke kaasa selle keelevestluse lühida soovina kaaseestlase palve: eesti keelt — keelt, mis kuulub maailma parimate ning kauneimate hulka — kohelge armastusega, kohelge arusaamisega ning lugupidamisega, õppige koolis eesti keele õiget tarvitamist, süvenege tema rikkusisse, selgitage seda kõike meie armsa kodumaa teisilegi rahvusile, meie sõbrule ja naabreile!

J. Jaanisto.

TERVITUS

Lükkige tähti!
Koondage mõtteid!
Ja teie teos valmib pea!

T. LAMP.

TERE JÄLLE! Teile, armsad kooliõed-vennad, teile, armsad klassikaaslased! Kool kutsus meid. Tõi meid kõiki jälle enesesse, oma avaraisse klassiruumesse. Kutsus kõiki tööhimulisi tööle.

Südamlik tervitus teile, armsad õpetajad! Teile, kes teie olete meile õpilasile vanemaiks ja õpetajaiks siin koolis.

„Tere tulemast!“ ütlete teiegi meile õpilasile. Võime jälle ühise perena poolelijäänud tööle asuda. Võime kündi alata, et siis hiljem, kevadel, täie rahuloluga võiksime lõigata valmis vilja.

Miks tükite kooli? Miks kogunete vaimsesse kotta — kooli? Võite ju oma vaba aja kinotoolidel, teatrisaalis või kohvikuis mööda saata. Miks ei kasuta te seda vabadust, mis teile antud? Pole kusagil takistusi. Miks?

Oelda võin: inimest sunnib taga võitmatu iha: ikka rohkem omada midagi, mis oleks jääv, ikka enam kuhjata enesesse seda, mis pole kaduv. See oleks haridus, enesearendamine, mille poole kõik püüame.

Kutsun üles kõik noori kaasa töötama nende lehekülgede veergudel! Tahaksin näha kõiki selles töös, mida teete enesele, iseenda arendamiseks! Kõik tööle!

Valitsegu meie keskel, armsad klassiõed-vennad, see üksmeel, mis valit- ses möödunud õppeaastal, veel enam kui seda oli siis! Veel enam! Ei mingit lahkeli! Oleme ju ühed vennad-õed.

Armsad õpetajad! Teiega koostööd tahame veel palavamat ja südam- likumat kui seni. Veel püüdlikumalt taotella sihte, viimistella töid, saavu- tada suurt ja olla sepp omal alal.

Veelkordne tervitus kõigile käesolevaks õppeaastaks.

Tullio Lamp.

Suvine nägemus

E. EHRLICH

ON VAIKNE augustikuu õhtu. Päike hakkab juba vajuma, taevas on punaseks värvunud. Puu oksal siristab väike linnuke ja kuskilt kuulduv inimhääli.

Astun piki teed, mis möödub kasesalust. Jõuan künkani, mida ümbritseb järskude kallastega kraav. Taamal puude vahelt paistab järv. Tasa libiseb üks paat järvel, mõned üksikud sulpsatused on kuulda ja lained laksuvad tasa vastu paati. Paadis on kuulda tasast lauluhäält, mis vajub ikka ja ikka kaugemale, kuni laulja kaob mu silmist ühes paadiga. Metsapuud sosis-tavad igivana muinasjuttu. Siin on muistne linnus.

Olen väsinud ja laskun pehmele heinale. On nii hea olla, sulen silmad.

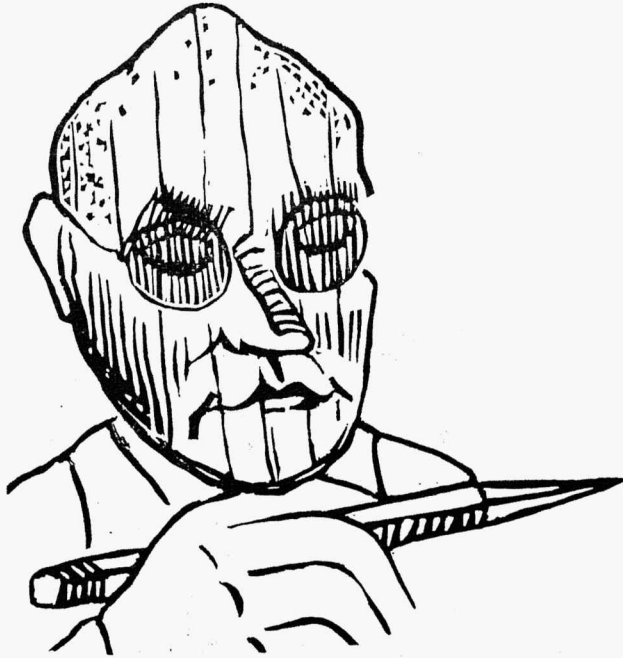
* * *

Kõikjal valitseb ärevus. Inimesed on rahutud. Kostab hüüdeid: „Vaenlased! Vaenlased tulevad!“ Kiiresti sammuvad sinisilmalised noored tüdrukud. Nad kannavad oma asju linnusesse varjule. Tulevad pronksnägudega julged noormehed. Nad kannavad tapreid, nooli ja odasid, mille otsad kiirgavad päikesekullas, mis langeb läbi lehestiku. Noormeeste silmis leegitseb julgus ja kartmatus. Ka tulevad linnusesse varjule vanad kortsus nägudega emad, talutadas käekõrval rõõmsaid lapsi.

Veel viimsed korraldused ja ettevalmistused . . . Siis on linnuses kõik valmis vaenlaste vastuvõtuks. Ilmuvad puude vahelt nooled, nende saatjad peituvad puude taga. Linnusest väljuvad kivid ja odad. Varsti aga muutub võitlus pinevamaks, sest linnust rünnatakse täie hooga. Ilmuvad metsast uued võitlejad, kes asendavad langenuid. Raiutakse puud ja pillutakse neid kraavi ning katsutakse seda ületada. Algab tugev võitlus. Ühed võitlevad kodu ja isamaa eest, teised tahavad nende varandust röövida.

Peagi on vaenlased põgenema löödud. Linnuses on kõik õnnelikud ja rõõmsad selle üle, et neile on jäänud oma kodu. Nad on uhked oma poegade üle, kes nii vahvalt võitlesid, kuid neil on siiski muret: on palju haigeid ja haavatuid.

Palktara ääres kostab tasast nuttu. Siin põlvitab noor neiu. Ta on kummardunud üle kangelase keha. Noor kangelane on päästnud kodu,

kuid jätnud oma elu. Ta on jätnud leina noore inimese, kes kingiks kogu maailma selleks, et tuua ta tagasi ellu. See on vaid vaikne, tumm, siiski südamest tulev palve Taarale . . .

* * *

Istun endiselt, pea vastu krobelist kasettve. See olis sajad aastad tagasi, kui siin peeti võitlust.

Päikesest on ainult osa näha. Tahtmatult pöördun ümber. Suurena, tumekollasena paistab kuu idataevas, mis on hallikas-violett ja pehme nagu samet. Siis vaatan taas läände, päike on kadunud. Kõik unelma värvid õitsevad taeva foonil: kollane, oranž, rohekas-kollane — nagu vahel on liblikate tiivad — helesinine, mille tagant hoovab armastust ja elu kõige elava vastu. Viimaks kustub see värvide mäng ja kuuvalgus ujub hõbedana üle järve.

Tasa sahisevad puud.

VANA KELL

T U L L I O L A M P

Seisab seinal vana kell,
ööd kui päeva käib.
Selle kinkis kadund lell;
aeg – nii lühikene näib.

Monotoonne on ta kõla,
kuid nii armas mul:
ei tee mingit lärmi, kola –
ärkan hommikul.

Tema numbrilaualt märke
vaatan igapäev;
vahel tahab teha tõrke
osut' ümberkäiv.

Juba aastaid mitukümmend
turjal seisab tal,
väsinuna aga iial
ta ei tunne end.

Jutustada teab –
huvitavat on ta näinud,
palju maad ka läbi käinud:
ajavaimu veab.

Lakkab käimast millal kell,
mis nii kaua teeninud?
Minu hing nii nukker, hell
tusk mind tabanud.

K. AIGRO

PÄRAST PIKKI ja pingutavaid vaidlusi, ametlike sammude ja majandus-
asjade õiendamist jõudsimeni niikaugele, et seisime oma esimese klassi-
õhtu lävel, mida pidasime teeõhtu raames.

Oli vist küll me kõigi põnevamaks küsimuseks: „Kuidas õnnestub esimene selletaoline üritus meie koolis? Polnud ju ükski klass varem korraldanud midagi sellesarnast. Nüüd võime kindlalt rahuldustundega tagasi vaadata saavutatud tulemusile.

Täis põnevust ja pinevust ning huumoriküllased olid isegi juba mainitud vaidlused, kus kerkis näiteks küsimus, et kas korraldada teeõhtu kookide või võileibade ja kuklitega, millises vaidluses Tuks ja Koppelmaa said kookide-põlguriteks.

Kui pärispidu algas, olid me väledad perenaised agarasti ametis laudade katmisega, millisele toimingule rüütellikult kaasa löid ka meesõppurid Lamp, Tuks ja Aigro, rõhutades küll oma vilumatust perenaiste ees. Amatöörikohtused võttis enda pääle Koppelmaa, kes viis raadio ja grammfoni tantsusaali, milleks oli üks suuremaid klasse, et vajaduse korral vaid hääled sisse keerata. Sel ajal osa õpilasi bajaani saatel tegi esimesed rahvatantsu sammud tujuküllasema meeleolu loomiseks. Õpilasi kogunes alatas. Tulijate hulgas saabus ka II majandusklassi naisesindaja, kelle vastuvõtjateks määrati kuld-
suud Pettai ja Kelle.

Pidu algas. Lauda istuti üksmeelselt kirjus reas, et õhtu igavaks ei kujuneks. Igavust ei sallitud, sest kohe lauldi istudes, söögialuseks „Kui

Kungla rahvas kuldsel aal." Ja teine laul — see tuli iseendast peagi tagant järele, sest vahepääl oldi jõutud ligemale poole võileivaga keha kinnitada. Laul kõlas laulu järele, meeoleu aina kasvas.

Algas ettekanne „Rikas ja vaene“, mille kandsid ette Lamp ja Koppelmaa ning milline sai suure poolehoiu osaliseks, tõstes märksa meeoleu. Kahju vaid, et ei saanud seda millegagi mõõta. Ent ei saa ka mainimata jätta, et osad olid hästi jaotatud. Lamp esines sel õhtul tõesti hästi, pealegi rikka osas, kuigi kinos istub mõnikord kolmandal kohal, aga ta on ehk lihtsameelne.

Kui oli söödud mõningad võileivad hapude kiludega — perenaistel oli vist äpardus — järgnes teine ettekanne. Esinesid Saldu ja Nahk, kes samuti tundusid omis isis tõesti nagu kalad vees. Näis, nagu oleks autorisaks ise loonud osad nende jaos, kuigi mõeldes kainelt järele, tundub asi veidi kummalisena. Ka Saldu enda jutu järgi olevat tal otse haruldane kolu sellel alal. Rahvatantsud algasid bajaani saatel. Sel alal eliittantsijad ja agaramad tegelased olid vastuvaidlematult tütarlapsed, kuna poisid selles osas ülekaalukalt vaid varbasõtkujad olid. Sekka poetati mõningad vahepalad, esmajoones kõne hr. inspektor Jaanistolt.

Algas tants. Tants algas ülimes tujuis täie kõhu ja kindla sammuga ning lõppes üksmeelse sooviga — „viibida veel kord samades ruumides samasugusel teeõhtul.“

Sügis maal ja linnas

H. NAHK

LM ON udune ja tuuline. Ajuti käristab tuul uduloori narmasteks, kusjuures üle väljade libiseb mõni üksik päikesekiir, heites maapinnale värisevaid valguselaike. Kaugelt vaadates paistab, et karjavärvaval ei seisa mitte inimene, vaid hernehirmutis, kelle rõivad tuule käes lipendavad. Lauda nurga tagant paiskub perenaisele, kes jakihõlmu püüab koomale tõmmata, näkku tuulest lennutatud liivateri ja puulehti. Ja kuna perenaine kahe käega silmi hõõrub, et vähendada valusaid kipitusi silmis, möllab tuul ta riietes. Tuul sasib perenaise juukseid, rebib jakihõlmu ja tõstab seeliku üle põlvede, nii et see tuulde voogama jääb kui punane lipp.

Selle ajaga on kari juba värvasse jõudnud. Väsinult astuvad loomad aeda ja jäävad ootama lauta laskmist. Nad on äsja soost tulnud ja seepärast poole kõhuni porised ning märjad.

Põllul künnab peremees. Hobune on higine ja aurab, kuid sealsamas, viivuks seisma jäädes, väristab ta külma pärast nahka. Niiske udu leotab kõik märjaks. Adra käsipuud, hobuseriistad, peremehe rõivad ja jalatsid on märjad ja porised. Aga sellegipärast läheb töö edasi. Sügisene künd tuleb kiiresti lõpetada. Varsti külmub maa ja siis on põllutöödel lõpp.

Niisugune on sügis maal. Vaevarikkad ja rasked on välised tööd vihmaste ja külmade ilmadega. Aga tuleb hambad risti pigistada ja leppida paratamatusega.

Linnas on lugu hoopis teine. Suurem hulk inimesi töötab ametiasutistes, kodudes ja koolides soojades ruumides. Neil pole karta külma ega vihma. Töölt koju tulles kantakse vihma kaitseks vihmavarju ja kalosse. Katsugu keegi maal põllule tööle minna vihmavarju ja kalossidega!

Muidugi on ka linnas inimesi, kes teenistuse otstarbel peavad viibima väljas ka halbade ilmadega. Nõnda kordnikud, kirjakandjad, korstnapühkijad, kojamehed ja teised. Aga nende töö-aeg pole kuigi pikk. Hulga lühem põllutöölise omast, kes igasuguse ilmaga peab väljas viibima terve päeva.

Ka lastel linnas on sügis palju rõõmsam kui maalastel. Hommikul kooli minnes tundub maagi nii imelühike, sama on ka koju tulles. Mida peavad aga vaesed maalapsed ütlema, sombates läbi pori ja vee! Kellel on vähe maad minna, neil pole midagi; kellel aga mitu kilomeetrit, neil tõesti võtab meele kurvaks.

Seega on sügist ja tema pahasid linnas palju kergem taluda kui maal.

SÜGIS

T. LAMP

Möödunud on suvepäevad helged,
praegugi veel põuavina silmi ees.
Päevad olid päiksepaistelised, selged;
vahel leotusime kuumaksköetud vees.

Kui raske oli põllumehel, kel
kõik vili lopsakas nüüd pidi närbuma.
Mis võtta ise, anda loomadel',
kui, päiksest köet', kõik pidi hävima?

„Oh tuleks tilk, tilk vihma ometi!
Vast kogub varsti sagar?!“ —
nii mõtles ta ja palus vaikselt endamisi;
siin oli tõesti kõik olukord nii täbar.

On möödunud kõik suvepäevad helged, ¶
näen praegugi veel põuavina silmi ees.
Mu mälestused, kõik need minevikku hüpped
on ainult innustajaks tuleviku tegudes.

*

Ohjendada püüdvad igat: loodust ja inimhingi
nüüd aga vinge sügistuule tinarasked käed.
Kaob suve värvirikas ilu talve vang, ja
ju puie lehti ladenemas terved mäed.

Leht lehe järel langeb puie kollast kulda.
Ma kõnnin sügisõõsi pargis puie all.
Kõik korra kõdub, kaob musta mulda.
Õõ mustav, ümberringi mattev pimedusevall.

Ülalt taevast tibab vaikist uduvihma,
langeb katusele nõrgal rabinial.
Lauta astes kuulen häälitsevat, inisevat lehma,
kari lambaid jookseb nurka tuhinal.

Vean enda redelpulgil üles laudalakka,
kuhu enesele räästa alla magadise säen.
Ma hetkeks seisatan, jään üsna vakka —
kes teab, mida äkki näen?

Üks valge kogu laudaluugil seisab,
toob ennast lähemale, eemaldudes jälle.
Lööb mõte läbi pääst: ehk seirab,
viskab end ehk viimaks mulle ?

On abiks siis sul väledamad jalad
kui mõte, mis võiks tasakaalustada sind.
Tee peal sul segajaiks on paarid, talad,
lööb üles-alla hirmust taguv rind.

Siis suures kaares viskun räästa alla põhku,
kus kokkutõmbununa keras mõlgutlen,
ja sügisööde külma, karmi rõhku
sääl tunnen lasuvat ma enesel.

Ma viimaks uinun, ümberringi sügisöine vaikus,
ka vihmasadu on nüüd lakanud.
Õökulli kisa ainult pargipuielt õhe kaikus,
On kuulda kauge vedurville huilgamist.

See on öö – on sügisöö.

*

Nii väga ma tunde vabu küll tahaksin,
et nauti vabadust ja valitsevat sügismõju,
et anda võitlusvannet, end kõita laseksin
sügisel, kel haarlevkäed, kel abiliseks raju.

End suunaksin siis sügisesse metsa –
sääl tõesti luuletajal oleks paras paik.
Ent mina, viletsaim poeet, ei suuda seda mõista,
mispärast põgenevad ta eest kõik.

Küll tunneks rõõmul endal sügismaru võitlust,
kui hulgumine rajuna mu kõrvus kohiseb,
ja tuuleiili vallatlikku rännaksõitlust,
mis puielatvu enese all painutab.

siis tunnen sind ma, sügis,
tean, milleks põgenevad kõik su eest –
kõik aheldad sa enesesse, hoiad vangis,
sest oled surma eellane, oled-kalk, piitsutaja vürst.

KAITLA

MIE TÖÖTAVAD noored, kes me talv aega samahästi kui vanglas oleme istunud, töötades päevast-päeva, tahame hüüda: „Meie ihkame vabadust, ihkame päikest ja naudinguid! Me tahame minna ühise perena vastu kevadele!“ Loodus kutsub, me külastame teda. Üks päev, meile aitab sellestki, et viia oma palavikust leegitsevad meeled värskendavasse kevadesse.

Rahuldume sellega, et võime ühe päeva ühiselt kusagil kodumaa looduslikult ilusas kohas mööda saata nii, et sest jääksid mälestused alatiseks meie mälestuste varuvalda. Et see päev, mis meile antud, kujuneks meile kõigile rõõmupäevaks. Kõik võivad ununeda aegade jooksul: sõbrad, eluseltsilised, ka õpitud päätükid koolist, aga kaunid mälestused, toredamad päevad sinu elus, need ei unune iialgi. Kuhu suuname selle päeva, mis on meie omandus? Teate kõik! Meie ühise otsusena — Otepääle. Kõik Otepääle!

*

On väljasõidu-õhtu, ühtlasi ka eksamiõhtu, otsustav õhtu kõigile, sest siit lähtub õpetajaisse meilt püüd ja hool aasta jooksul, sellest õhtust järeldatakse meie tööd ja vaeva.

Meie õpilased on aga kindlad eneses, kõik on ette valmistunud ja üldmulje klassist on täiesti normaalne ning rahulik. On aga ka üksikuid, kes närvelavad, õhetavad näost, teevad oma töö, säälsamas aga tõmbavad ta maha. Vististi raske? Eks näe lõupäeval. —

Aga nüüd pääle eksamit on meie väljasõit Otepääle. Veel mõned tunnid ja see teostub, kuid — mis see tähendab? Härra koolijuhatajalt tuleb väljasõiduloa tühistamine öösi, lükates selle edasi järgmisele hommikule. Milleks see? — on küsimus kõigilt. Kategooriline äraütlemine härra direktorilt. Ei mingit vastuvaidlemist!

Siis kerkib mõningate klassi õpilaste poolt nõuanne: korraldame väljasõidu ariteenijate nime all, loobudes klassi omast. Paljudele tundus siis see nõuanne vastuvõetav, paljud aga aimasid ette, et see ei teostu millegipärast. Nii juhtuski, et saates oma delegatsiooni hr. koolijuhataja juurde selle nõuandega, tulid need tagasi pettunuina, öeldes vaid: „Kui see teostuks, heidetakse terve klass koolist välja.“ Pidime leppima. Saatsime uued õpilased hr. direktori jutule, paludes viimast, et ta lubaks sõidu paar tundi varem. Seekord võitsime. Nüüd ei midagi muud kui koju, magama — ja järgneval hommikul õigeaegselt kohal olla.

*

On varahommik. Linn magab alles. Tänavad on inimestest tühjad. Mõned üksikud hilised peokülalised tulevad vaid öösisilt olenguilt. Need on kojuruttajad, kes vajavad puhkust.

Kuid on veelgi liik ruttajaid sel varasel pühapäeva hommikul. Need oleme meie, õpilased, kes teame, millisele teekonnale asume. Kõigil on rutt, üks sihtpunkt, kuhu kõik rühivad. Bussile! Jõudes viimase ni, üllatuvad mõnedki, leides eest vaid — nende endi sõnade järgi — ratastatud tikutoosi. Sõiduk pole meile oluline, pärale jõuame nii või teisiti, kuid olulise tähtsusega on ilus ilm ja väljasõidu üldine kordaminek. Taevataat on tunnustanud meid korralikeks ja enese meelepäraseiks õpilasiks, sellep' kinkinud meile säärase toreda ilma. Meie väljasõit algab.

Täiskiilutud, meile veidi kitsaks jäänud buss kihutab läbi äärlinna tänavate, jõudes välja suurele Võru maanteele. Uletame pea linnapiiri ja olemegi maal. Nüüd alles tungivad esimesed päikesekiired maapinnale, langevad bussisoolijate nägudele, viies säält kaasa õnnelikku, kuid ka kannatamatut peegeldist. Kõik on rõõmsatujuulised, õnnelikud, teades, et viimaks ometi kord teostub kauaoodatu.

Algul ollakse kinnised, kuid pea vallutab bussi laul, võimas ühislaul, mis kord-korralt tugevneb. Kilomeetripostid aina lendavad üksteise järele. Viis... kümme... viisteist... kakskümmend. Juba sõidame Otepää künklikus maastikus. Algab sõit ühest mäest üles, teisest alla. Buss kihutab „täie auruga“ mäest üles, nüüd tipul ja juba laskub, et jälle järgnevasse tippu jõuda, laskuda jne. Laskumismomendil tundub bussisoolijail, nagu „lendaks“ meie sõiduk mäest alla. Südamme alla tekib siis hetkeks tühjus, mis sel momendil, eriti tütarlaste hulgast, toob välja kiljumise.

Lähene me Otepääle. Eemalt paistab juba Otepää kiriku torn. Kilomeeter, paar ja olemegi päral. Kavakohaselt on meie esimene käik ette nähtud Linnamäele, milline asub praeguses olukorras meile kõige ligemal. Meie matk algab.

*

„Kes saab meist kõige enne Linnamäele?“ hüüan poistele, ise rühkides teiste eel. Jõuan esimesena üles. Mul teada, millist teed valida ülesse jõudmiseks, olen ju varemgi ta tippu vallutanud, pärinen ju siit, Otepää lähemast ümbrusest. Pea jõuavad ka teised järele. Peatume siin, vaatame ligemat Otepää ümbrust: Apteekri-, Hobuste- ja Munamäge, mille tipud paistavad selgesti siia. Tore on Otepää ümbrus: mäed, vesi, metsad. Kõik need elemendid segunevad üksteisega ja annavad ilusa pildi siit ülevalt vaadatuna. Siin mäel asub võidutule-ase, kaart Eesti linnuste asukohaga ja lipumast, millel lehvib Eesti sini-must-valge lipp.

Teeme mõned grupipildid, einetame natuke ja tagasi bussi. Edasi Otepääle! Tutvunema linnaga.

*

Kui meie buss Otepää turuplatsile jõudis, siis need vähesed otepäälased, kes sel varasel hommikutunnil juhtusid sääl olema, jahmatasid. Nii mõnigi jäi enese ette sõrmedel päevi lugema, kas pole mitte päevadega eksitus juhtunud, nähes sissesõitvat kaubaveobussi. Kui aga bussist väljuvad rõõmsanäolised vormimütse kandvad noored, jäävad nende kahtlevad arvestused pooleli ja nad peavad tunnustama enesele, et need on esimesed varased ekskursandid.

Saage tuttavass, mina ise!

Ja-jah, no-jah, kenad jalad.

Kell on kuus. Meile antakse kaks tundi vaba aega, millise võime ära kasutada enese äränagemist mööda. Kui vabadus, siis vabadus! Õpilased jagunevad gruppidesse, lagunevad laiali, igaüks ise ilmakaarde. Osa õpilasist ühes õpetajatega siirdub kalmistule. Osa — need, kel siin Otepääl sugulasi, külastavad viimaseid, kasutades vaba aega selleks. Osa aga eemaldub sellest meie kodumaa ühest väiksemast linnast, Otepääst, rahuldudes sellega, et need kaks vaba tundi mööda saata linna ääres asuvas metsas. Ülejäänud õpilased aga longivad tühjadel linnatänavatel, kasustades selliselt oma aega.

Otsustasime — mina ja mu sõber — et läheme Apteekrimäele. Olime ka sarnaste killast, kes iseseisvalt armastavad kolada, enne teisi igal pool ees olles. Suundume linnast Pühajärvele viiva teele, mille kõrvalharuna üks teerada viibki üles Apteekrimäele. Ületame heinamaa ja olemegi Apteekrimäe jalal. Ronime mäkke, toetades jalgu kõvasti vastu maad. Pingutav ja vaevaline on. Lõpuks oleme ülal. Otsustame ronida torni, milline asub siin mäel. Kõrge torn. Jõudes esimesele korrale, tundub, nagu kukuks torn ümber, nõnda hõljub ta. Kord-korralt ülespoole ja peagi oleme tipus. Milline tore vaade ümbruskonnale! Eemal võib näha peegelduvat Pühajärve sinavat vett. Saared järvel, kõik nad on selgesti näha siia ülesse, ehkki väikestena. Linna, üle metsapuie, Munamäge ja lõpmatult palju teisi mäge-

Ärge ülbeks minge.

Te pole aumehed.

sid, järvi ja nende vahele paigutatud metsi, põlde ja talusid võid näha. Koorime oma toidupakid, ja hommikueine siin üleval kõrguses algab. Lõpetame ja kavatseme tornist laskuda, kui näeme, et salk meie õpilasi läheneb mäele. Laseme lahti võimsa „tirooli“, nii et mets kajab. Meid nähakse ülal ja varsti leiame endi kõrval trobikonna kooliõdesid, kes küll kuidagi siia üles ei julgenud tulla. Ronime alla, sest määratud vaba aeg, kaks tundi, hakkab jõudma lõpule. Koos jookseme mäest alla. Kui juba hoog sees, ega siis pidada jõua. Kiirust lisaneb järjest, sammud pikenevad ja pea, pea juhtub see, mida sa ise ei ootagi — lendad. Usun, et sel korral mäest alla joostes „purustasin“ jooksude rekordi, kahju aga et ta tõeline võidujooks ei olnud. Meil ees on kraav — mülgaskraav. Üle selle on pandud roigas, millele tuginedes ületame kraavi. Ühega kooliõdedest juhtub õnnetus: jalg vääratab ja järgneval hetkel ta on üleni mudaga ja märg. Kaasõpilane loputab jalatsid mudast ja rühjame ruttu linna jõudmisega. Saadudes on enamik õpilasi kohal ja, kui on jõudnud viimsedki, algab sõit Pühajärvele.

(Järgneb.)

TEGEVUSARUANNE

1938. aasta sügisel alustas tegevust I majandusklass 47 õpilasega. Kevadel, lõpetades klassi, oli õpilaste arv vähenenud 42-ni. Klassijuhataja-tunnis toimunud juhatuse valimine andis järgmised tulemused:

Klassivanem: V. Ivandi, abi P. Orav. Laekur: V. Vissor, abi O. Saldu. Kirjur: H. Nahk, abid N. Koltšanov. D. Dreimann.

Õpilaskokku valiti järgmised õpilased:

Kandidaadid: A. Koppelmaa, E. Pettai. Varukandidaat: O. Saldu.

Klassivanema koolist lahkumise tõttu tuli valimisele uus klassivanem. Kuna klassijuhatus polnud näidanud mingisugust erilist tegevust, otsustas klass ümber valida kogu juhatuse, mis toimus 1. veebr. Ühtlasi otsustati valida naisklassivanem teise abi näol. Tulemused olid järgmised:

Klassivanem: O. Saldu, abid A. Koppelmaa, E. Ehrlich. Laekur: T. Lamp, abi A. Tuks. Kirjur: H. Nahk, abi G. Bendt.

Kuna kirjur korralikult oli töötanud, valiti ta ühel häälel tagasi.

Klassijuhatusel algatusel sai 14. märtsil teoks klassiõhtu, mis jättis sügava mulje.

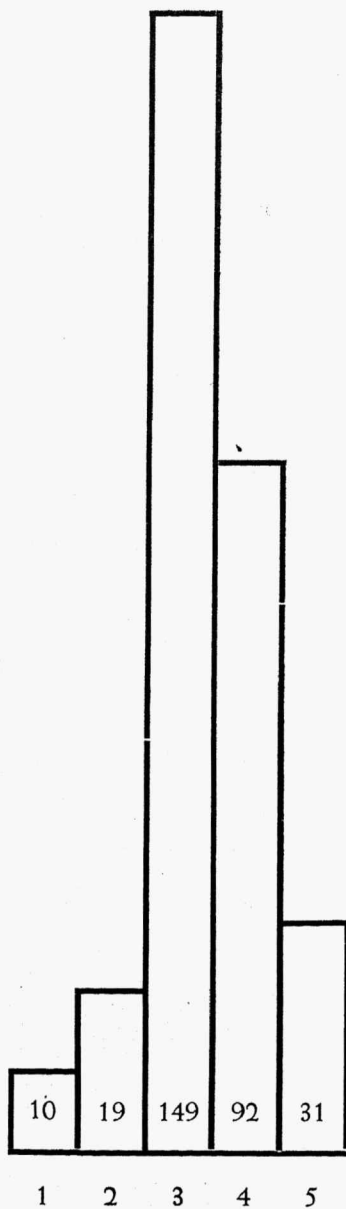
Seltskondliku Klubi korraldatud kõnevõistlusest võttis osa 3 õpilast, kes võistlesid küllalt tagajärjekalt.

Õppeaasta viimse üritusena korraldas klass väljasõidu Otepäele, millest võttis osa klassi enamik.

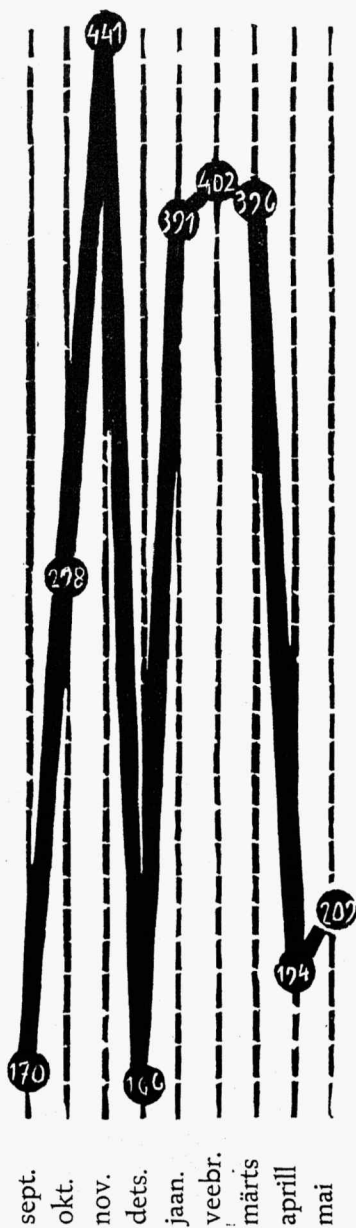
Klass võttis osa väga mitmest kooli üritusest, nagu kõnekursus, kõnekoor, kõnevõistlus, laulukoor jne., samuti järgmistest kooli organisatsioonidest:

Seltskondlik Klubi „50“ — 9 õpilast. Spordiring — 28 õpilast. Kaitseliitu kuulus klassi koosseisust 11 õpilast.

Hinded kõigis aineis kokku
1938/39. õ.-a.

Puudumiste-kõver 1938/39. õ.-a.
(tundides)

Klassi kassa läbikäik 1938/1939. õ-a.

TULUD:	Summa		KULUD:	Summa	
	Kr.	S.		Kr.	S.
Klassilt koolijuhataja sünnipäevakingi ostuks	10	60	Koolijuhataja kingituse ostuks	10	60
Klassilt muidu laekunud	2	01	Klassiõhtu kulud	20	17
Klassiõhtu osavõtumaks	20	17	Kaastundeavaldus „Postimehes“	8	—
G. Nikiforov'ile kaastundeavald.-kuulut.jaoks	7	25	Oma kapital	1	26
Bilanss	40	03	Bilanss	40	03

Organisatsioonidest osavõtt.

Osavõtnuid	Organisatsiooni nimetus																
	Klubi „50“	Spordiring	Kaitseliit	Samaritlased	Raadio- ja Fotoklubi	Skautid	Gaidid	Noorkotkad	Kodutütreid	Tuletõrje	Äriteenijate Ühing	NKKU	N MKU	ÜENU	Laskurklubi	Muusikaringid	Kokku
Naisõpilasi	3	7	1	1	—	—	2	—	2	—	—	2	—	3	—	2	23
Meesõpilasi	7	13	11	3	1	4	—	4	—	2	9	—	1	2	1	6	64
Kokku . .	10	20	12	4	1	4	2	4	2	2	9	2	1	5	1	8	87

Avaldame suurimat tänu kunstnik J. Tuus'ile tema lahke kaastöö eest meie albumile.

Toimetuse vastutav toimetaja õpet. K. Kongo. Toimetuse liikmed: õpet. J. Jaanisto, õpilased K. Aigro, A. Koppelmaa, T. Lamp ja A. Tuks.

Toimetuse aadress: Tartu Tööstus- ja Majandusõpilastekool, Lina 2, Tartu.

Väljaandja: Tartu Tööstus- ja Majandusõpilastekooli II majandusklass.

Grenzsteini trükikoda Tartus, 1939.

U/Ü „MAJA“

TARTUS, RIIA TÄN. 49.

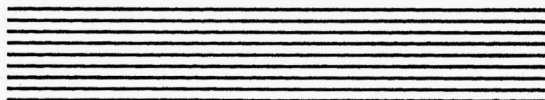
TELEFON 36-17 JA 24-00.

Müüb ainult hääd ehitus-
materjali ja teeb hääd tööd
ehituse, keskkütte, vesiva-
rustuse ja elektri alal. e

Tsinkograafia A. TEDER

TARTUS, TÄHE TÄN. 14-A. TELEFON 33-40.

Valmistatakse kiirelt ja korralikult **joon-**
võrk- ja mitmevärvi-klišeid, tsink- ja
*** * vasksilte ning sildikesi. * ***

ÕPPERAAMATUID

tarvitatud ja uusi, ilu- ja teaduslikku kirjandust ning kirjutustarbeid ostate kõige odavamini ainult

August Miilits'a ärist

Tartus, Riia tän. 15, Tütarlastegümn. vastas.

Ostan ka tarvitatud õpperaamatuid.

V. Tiido

Kella- ja kullasepa-suuräri ning märkideetööstus

TARTUS, ALEKSANDRI TÄN. 6.

„Teaduse“

RAAMATUKAUPlus JA
TRUKIKODA

*

Tartu, Riiutli tän. 5.

PUDUKAUBALADU

K/m.

N. Jassmann ja Pojad

TARTU, POE T. 9. TELEF. 25-70.

*

Alati laos suures valikus
moodsaid

valmis üliriideid:

naiste sügis- ja talvmantleid, meeste
sügis- ja talvpalituid, joppisid, nahk-
kuubi, ülikondi ja pükse.

Tellimiste vastuvõtt. ● Oma suur töökoda.

Rikkalik valik kodu- ja välismaa
mantli-, palitu- ja ülikonnariideid.

F-ma M. JÄNES, TARTU

KAUBAHOOV 8-9-10-11-12. ● TELEF. 25-91.

Kutsekoolidele ja

kutsekoolide perele

soovitame rikkalikus ning asjatundlikus valikus

õppevahendeid * tehnilist kirjandust ja õpperaamatuid * joonestustarbeid * kirjutusmaterjale * seltskondlikke mängu * kantseleitarbeid * nahkesemeid * ilukirjandust * võistluste-auhindu * köitematerjale jne. jne.

„KOOLIVARA“

VÕIDU 10, TARTU * TELEF. 28-29.

55247

Raamatud
Kirjutusmaterjalid
Joonestus- ja maalimis-
tarbed
Paberikaubad
Trükitööd
Kõitetööd
Kunst-nahatööd
Oma kirjastus – Pealaod

POSTIMEHE

raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus
Tartus, Suurturg 16, telefon 22-50

R A A M A T U Ä R I
ALEKS. ELBE
RAEKOJA TÄN. 21

Kõige soodsam pruugi-
tud kooli-, ilukirjanduse
ja teaduslikkude raama-
tute ost-müük

Parimaks seltsiliseks nii noorele kui vanale on

kirjastus „TURIST’i”

põnevasisuline romaan.

Saadaval kõikjal.

KIRJASTUS „TURIST”

RIIA 75, TARTU.

Riigiraamatukogu.

55247